המורשת הקולוניאלית של האנגלית

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

שפת המדינה הקולוניאלית

כאשר ייסד ראפלס (Raffles) את היישוב הבריטי ב־1819, הייתה האנגלית שפתם של קומץ פקידים וסוחרים. הרוב הגדול של התושבים דיבר מלאית, שפת המסחר של הארכיפלג, או אחת מהשפות הסיניות הדרומיות או השפות ההודיות שהביאו עמם המהגרים. המלאית שימשה שפה משותפת של השוק ושל הנמל. האנגלית הייתה שפת השלטון: שפת ההתכתבות של חברת הודו המזרחית הבריטית, שפת תקנות הממשלה, ומ־1826 גם שפת בית המשפט.

כתב השיפוט השני (Second Charter of Justice) מ־27 בנובמבר 1826 העניק סמכות שיפוט לבית המשפט של יישובי המצרים (Straits Settlements), ולפי הפרשנות המאוחרת יותר הנהיג במושבה את המשפט האנגלי כפי שעמד באותו מועד.[1] פרקים A.III ו־B.I מתארים קליטה זו של המשפט האנגלי בפירוט. את השלכתה הלשונית קל להחמיץ. המשפט המקובל נטען, תועד ודווח באנגלית, כך שכל בעל דין שהופיע בפני בית המשפט נאלץ להיעזר במתורגמנים. כל עורך דין שביקש לעסוק שם נזקק לשליטה באנגלית. במהלך המאה שלאחר מכן הפכה שפת בית המשפט לשפתו של כל יחס משפטי שהיה בעל חשיבות למסחר: חוזים, משכנתאות, שותפויות, חברות וצוואות.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

הדבר נכון גם לגבי המינהל. המועצה המחוקקת שהוקמה לאחר העברת יישובי המצרים למשרד המושבות (Colonial Office) ב־1867 התדיינה באנגלית וניסחה את פקודותיה באותה שפה. מנהיגי הקהילות הסינית, המלאית וההודית שביקשו ליטול חלק בחיים הציבוריים נאלצו לשלוט בשפת השלטון או להיעזר במתווכים ששלטו בה.[2] השליטה באנגלית הפכה כך לסוג של הון בפני עצמו.

בתי ספר ומלגות

ראפלס תכנן מוסד שילמד את ילדי השליטים המלאים, את ילדי עובדי החברה ואחרים שביקשו ללמוד את השפות המקומיות. הוא הניח את אבן הפינה שלו ב־5 ביוני 1823, ימים ספורים לפני שעזב את סינגפור בפעם האחרונה.[3] הקולג' שחזה לא נבנה מעולם בצורה זו. ב־1 באוגוסט 1834 פתח הכומר F.J. Darrah את Singapore Free School עם 46 נערים. היה זה בית ספר יסודי שלימד בתחילה מלאית, סינית ואנגלית. לאחר שכיתות המלאית נסגרו ב־1842 מחוסר תלמידים, הפך בית הספר, ששמו שונה ל־Raffles Institution ב־1868, לבסוף לבית ספר שבו שפת ההוראה היא אנגלית.[4]

תולדות בית הספר ממחישות דפוס. הורים בעיר נמל מסחרית שפטו שפות לפי תועלתן. האנגלית הייתה השפה שהובילה למשרות פקידות בממשלה, לתעסוקה בבתי המסחר האירופיים ולמקצועות החופשיים. בתי הספר של המיסיון נענו לאותו ביקוש. Anglo-Chinese School, שייסד המיסיונר המתודיסטי William Oldham ב־1 במרץ 1886 בבית חנות ברחוב Amoy עם שלושה־עשר תלמידים, קיבל את שמו מהנוהג ללמד בסינית בבוקר ובאנגלית אחר הצהריים.[5] בתי ספר קתוליים, אנגליקניים ומתודיסטיים, יחד עם בתי הספר האנגליים של הממשלה עצמה, יצרו את המסלול האנגלי של החינוך הקולוניאלי.

בראש מערכת זו עמדה מלגת המלכה (Queen's Scholarship), שנוסדה ב־1885 ביוזמת המושל Cecil Clementi Smith והוענקה לתלמיד המצטיין של השנה בידי ועדת בחירה מיוחדת. היא בוטלה ב־1959 והוחלפה במלגת המדינה של סינגפור (Singapore State Scholarship).[6] המלגה שלחה מספר קטן של תלמידים בעלי השכלה אנגלית לאוניברסיטאות בריטיות, ומהן שבו כרופאים, כעורכי דין וכאנשי מינהל. המלגות שירשו אותה נותרו אחד הערוצים העיקריים שבאמצעותם מגייסת מדינת סינגפור את האליטה שלה.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

ההשכלה הגבוהה באה בעקבות זאת באנגלית. בית ספר לרפואה נפתח ב־3 ביולי 1905, ושמו שונה ב־1921 ל־King Edward VII College of Medicine. ב־1928 נוסף Raffles College למדעי הרוח ולמדעים. שני הקולג׳ים התמזגו ב־8 באוקטובר 1949 והקימו את אוניברסיטת מלאיה (University of Malaya), שהחטיבה הסינגפורית שלה הפכה ב־1 בינואר 1962 לאוניברסיטת סינגפור (University of Singapore).[7] כל שלב בסולם זה התנהל באנגלית.

אליטה בעלת השכלה אנגלית וגבולותיה

עד אמצע המאה העשרים יצרה האנגלית קבוצה חברתית מובחנת: בעלי ההשכלה האנגלית, שאיישו את שירות המדינה, את המקצועות החופשיים ואת משרדי החברות האירופיות. ביניהם היו סינים רבים של המצרים (Straits Chinese), אירו־אסייתים והודים, שמשפחותיהם למדו בבתי ספר אנגליים במשך דורות. פרק A.V תיאר כיצד שימשו הסינים של המצרים מתווכים בין בתי המסחר האירופיים לבין רשתות הסוחרים הסינים. שליטתם באנגלית הייתה חלק ניכר מתפקיד זה.

עם זאת, בעלי ההשכלה האנגלית היו מיעוט. רוב הילדים הסינים שלמדו בבית ספר כלל למדו בבתי ספר שבהם שפת ההוראה סינית, במימון אגודות שבטיות, סוחרים וארגונים קהילתיים. בתי ספר אלה לימדו במנדרינית והתבססו על תוכנית לימודים מסין. בתי ספר מלאיים וטמיליים שירתו את הקהילות האחרות. הממשלה הקולוניאלית עשתה מעט למען בתי הספר בשפות המקומיות הללו והרבה למען בתי הספר האנגליים. התוצאה הייתה חברה המחולקת על פי השכלתה לא פחות מעל פי מוצאה האתני: קבוצה בעלת השכלה אנגלית שהחזיקה בעמדות הכוח, וקבוצה גדולה בהרבה בעלת השכלה סינית ששלטה במסחר ובעסקים הקטנים. הקבוצה השנייה חשה מודרת מהשלטון.[8]

הקמת אוניברסיטת נאניאנג (Nanyang University) מראה את עוצמתו של עולם שני זה. האוניברסיטה, שמומנה ברובה מתרומות של סוחרים סינים ושל סינגפורים סינים מן השורה, הניפה את דגלה ב־15 במרץ 1956 והחלה בלימודים ב־30 במרץ באותה שנה.[9] היא לימדה בסינית ונועדה להעניק לבוגרי בתי הספר הסיניים את ההשכלה הגבוהה שאוניברסיטת מלאיה דוברת האנגלית לא הציעה להם. הפוליטיקה של סינגפור העצמאית עוצבה בידי המתח בין שני המעמדות המשכילים הללו. ההחלטה על שפת העבודה של המדינה החדשה נדרשה להכריע בו.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

הערות

1. Wikipedia, "Law of Singapore" (נצפה בנובמבר 2026): כתב השיפוט הוצא ב־27 בנובמבר 1826 והובן כמחיל "all English statutes and principles of English common law and equity in force as at 27 November 1826 applicable", בכפוף לחריגים של אי־התאמה ואי־צדק. ↩

2. על האנגלית כשפת המועצה המחוקקת של יישובי המצרים ושל החקיקה הקולוניאלית לאחר 1867, ראו C.M. Turnbull, *A History of Modern Singapore 1819–2005*, Singapore, NUS Press, 2009, פרקים 3–4. ↩

3. Wikipedia, "Raffles Institution" (נצפה בנובמבר 2026): ראפלס הניח את אבן הפינה ב־5 ביוני 1823, ימים ספורים לפני שעזב את סינגפור ב־9 ביוני; המוסד נועד לילדי השליטים המלאים, לעובדי החברה ולאחרים "who wished to learn the local languages". ↩

4. Wikipedia, "Raffles Institution" (נצפה בנובמבר 2026): Singapore Free School נפתח ב־1 באוגוסט 1834 "with 46 boys"; כיתות המלאית נסגרו ב־1842 בשל מיעוט נרשמים; שמו שונה ל־Raffles Institution ב־1868; "it would eventually become an English-medium school". ↩

5. Wikipedia, "Anglo-Chinese School" (נצפה בנובמבר 2026): נוסד ב־1 במרץ 1886 בידי הבישוף William Fitzjames Oldham; בית חנות ברחוב Amoy 70 "with 13 pupils"; השם שיקף הוראה בסינית בבוקר ובאנגלית אחר הצהריים. ↩

6. Wikipedia, "Queen's Scholarship" (נצפה בנובמבר 2026): נוסדה ב־1885 ביוזמת המושל Cecil Clementi Smith, הוענקה לתלמיד המצטיין של השנה בידי ועדת בחירה מיוחדת, בוטלה ב־1959 והוחלפה ב־Singapore State Scholarship. ↩

7. Wikipedia, "National University of Singapore" (נצפה בנובמבר 2026): בית הספר לרפואה נוסד ב־3 ביולי 1905, שמו שונה ל־King Edward VII College of Medicine ב־1921; Raffles College הוקם ב־1928; מיזוג לאוניברסיטת מלאיה ב־8 באוקטובר 1949; שם החטיבה הסינגפורית שונה ל־University of Singapore ב־1 בינואר 1962. ↩

8. על החלוקה בין בעלי ההשכלה האנגלית לבעלי ההשכלה הסינית בסינגפור הקולוניאלית ושלאחר המלחמה, ראו Turnbull, *A History of Modern Singapore 1819–*

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

:S. Gopinathan, "Language Policy Changes 1979–1997 ו־7–6 ,פרקים ,*2005*
Language, Society and ,S. Gopinathan et al. (eds) בתוך ,"Politics and Pedagogy
.Singapore, Times Academic Press, 1998 ,מהדורה שנייה ,*Education in Singapore*
↩

9. Wikipedia, "Nanyang University" (נצפה בנובמבר 2026): "Nanyang University conducted a flag-raising on 15 March 1956 and started classes on the 30th of that month," בהסתמך על National Library Board, *Singapore Infopedia*. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.